

Sygn. akt I ACa 403/22

Sygn. akt I ACz 168/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Jamróg

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2023 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa C. B., M. B. (1), B. B. (1), K. B., A. P., N. S. (1), K. D. i K. H. (1)

przeciwko U. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt I C 1258/19

oraz na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienia o kosztach procesu zawarte w tym wyroku

1. **oddala apelację;**

2. **umarza postępowanie zażaleniowe w części w jakiej dotyczy ono punktów IX, XII i XV zaskarżonego wyroku, a w pozostałej części zażalenie oddala;**

3. **zasądza od U. (...) w W., tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, na rzecz A. P., K. B., M. B. (1), N. S. (1), K. D. i K. H. (1) kwoty po 2.700 zł (po dwa tysiące siedemset złotych) wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty, oddalając wniosek C. B. i B. B. (1) o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego;**

4. **zasądza od U. (...) w W., tytułem kosztów postępowania zażaleniowego, na rzecz C. B. i B. B. (1) kwoty po 240 zł (po dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia obowiązanemu do dnia zapłaty, oddalając wniosek pozostałych powodów o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.**

Sygn. akt I ACa 403/22, I ACz 168/22

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 stycznia 2022r/ sygn.. akt I C 1258/19 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zasądził tytułem zadośćuczynienia od strony pozwanej U. (...) z siedzibą w W. na rzecz powodów:

- C. B. kwotę 102.728 zł ,

- B. B. (1) kwotę 86.000 zł,
- A. P., K. B. i M. B. (1) kwoty po 72.800 zł.
- N. S. (1) i K. D. kwoty po 65.600 zł,
- K. H. (1) kwotę 38 400,00 zł

Kwoty te Sąd Okręgowy zasądził z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019 roku do dnia zapłaty (pkt I., pkt IV., pkt VII., X. i XIII.).

W pozostałych częściach powództwa z każdego z powodów Sąd pierwszej instancji oddalił (odpowiednio pkt II., pkt V., pkt VIII., XI., i XIV., nie obciążając C. B. i B. B. (1) obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej (odpowiednio pkt III. i VI.) znosząc wzajemnie między powodami K. B., A. P. i M. B. (1) a pozwanym (...) koszty procesu (pkt IX.) nie obciążając powódek N. S. (1), K. D. i K. H. (1) obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej (odpowiednio pkt XII. i XV.))

Nadto Sąd nakazał ściągnąć od strony pozwanej U. (...) z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 28 837 zł tytułem należnych opłat od pozwu, od uiszczenia których powodowie zostali zwolnieni, a nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa (odpowiednio pkt XVI. i pkt XVII.).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 września 2016 r., około godziny 19:40, M. B. (2) będąca córką powodów C. B. i B. B. (1), a jednocześnie wnuczką powódki K. H. (1) i siostrą pozostałych powodów wracała z (...) wraz z W. K.. Dziewczynki zatrzymały się, aby zadzwonić do rodziny. Chciały, aby ktoś odebrał je samochodem. Telefon wykonała W. K.. Rozmawiała chwilę z cicią, stykając się ręką z M. B. (2). M. S. (1), kierujący samochodem marki V. (...) o nr rej. (...), jadąc główną drogą prowadzącą z T. do miejscowości J., potrącił M. B. (2). Mężczyzna nie podjął próby hamowania ani ominięcia poszkodowanej, gdyż jej nie zauważył. Wiedział jedynie, że w coś uderzył, zatrzymał samochód i cofnął. Po wyjściu z samochodu zobaczył M. B. (2) leżącą w fosie. W momencie wypadku M. B. (2) i W. K. nie miały odblaskowych elementów.

W wyniku tego zdarzenia małoletnia M. B. (2) doznała złamania kości czaszki, zranienia opony twardej i miękkiej mózgu, masywnego krwotoku do komór mózgu. W następstwie tych obrażeń zmarła.

Sąd Rejonowy w N. II Wydział Karny, prawomocnym wyrokiem z dnia 15 maja 2018 r. sygn. akt (...) uznał oskarżonego M. S. (1) za winnego tego, że w dniu 2 września 2016 roku w miejscowości R., rejonu (...), na drodze powiatowej nr (...) relacji T. - T. - T. - J., M. S. (1) kierując samochodem marki V. (...) o nr rej. (...), niedokładnie obserwował przestrzeń drogi przed pojazdem, niedostatecznie skoncentrował się na kierowaniu i jadąc z prędkością niedostosowaną do warunków widoczności przeszkód, potrącił pieszą M. B. (2) - która przyczyniła się do tego potrącenia ponieważ przebywając po prawej stronie drogi, poza obszarem zabudowanym, po zmierzchu, nie posiadała odblaskowych elementów na odzieży i odpowiednio nie zareagowała na ruch pojazdu na jezdni - czym spowodował nieumyślnie wypadek, w wyniku którego M. B. (2) doznała złamania kości czaszki, zranienia opony twardej i miękkiej mózgu, masywnego krwotoku do komór mózgu, w wyniku czego poniosła śmierć, tj. winnego popełnienia przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. Za to Sąd Rejonowy w N. wymierzył M. S. (1) karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił oskarżonemu na trzyletni okres próby.

Nadto Sąd zobowiązał oskarżonego do przeproszenia B. i C. B. w formie pisemnej w terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się wyroku oraz orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia wobec nich w kwocie 20 000 zł.

Sąd Okręgowy przyjął, że zasadniczą i zdecydowanie przeważającą przyczyną powstania analizowanego wypadku było zachowanie kierującego samochodem V. (...). Wobec jednak naruszenia przez M. B. (2) przepisu art. 11.1 Prawa o ruchu drogowym Sąd Okręgowy uznał przyczynienie poszkodowanej do wypadku na poziomie 20-30 procent. M. B.

(2) po uprzednim ruchu prawą stroną drogi, zatrzymała się wspólnie ze świadkiem W. K. w miejscu gdzie pobocze przechodziło w zbocze cieką wodnego i wykluczało przemieszczanie się pieszych, nie kontrolowała ruchu pojazdów po jezdni i nie reagowała na zagrożenie a ponadto nie miała na odzieży elementów odblaskowych, które mogłyby wywołać odbicie światła i wywołać wcześniejszy sygnał obecności przeszkody na drodze dla kierującego samochodem V. (...).

Sąd Okręgowy ustalił też, że rodzice zmarłej bardzo przeżyli jej śmierć. Powód C. B. przyjechał na miejsce zdarzenia w chwili gdy córka była już wyciągnięta z fosi i reanimowana. Działo się to na jego oczach. Powód był w takim stresie, że było mu wszystko jedno czy sam będzie żył, czy nie. Po śmierci M. zamknął się w sobie. Zmarła była jego najmłodszym dzieckiem często pomagała mu w garażu, zawsze była pod ręką. Powód tęskni za córką do chwili obecnej, często odwiedza ją na cmentarzu, nie potrafi zapomnieć o tym co się stało. Kiedy ogląda zdjęcia córki, które są w domu na ścianach to wszystko do niego wraca. Powód postawił na miejscu zdarzenia krzyż. P

owódka B. B. (1) również była na miejscu zdarzenia. Była tam wcześniej od męża. Początkowo nie mogła uwierzyć w to co się stało. Dopiero po pogrzebie czuła rozpacz i ból. Siostra dała jej leki uspokajające. Czuje pustkę i czuje się starsza o dziesięć lat.

Powódka żeby zapomnieć o tym co się stało chodziła do pracy, uciekała w modlitwę, bardzo się zmieniła. Nadal tęskni za M., ale stara się żyć, zajmować obowiązkami. Kiedy jednak przechodzi obok miejsca zdarzenia to ściska ją w sercu i płacze. Przynajmniej raz w tygodniu stara się być na cmentarzu u córki.

Powód nie jeździ już też na wakacyjne wypady, nie chodzi do sąsiadów w odwiedzinach. Sprawca zdarzenia przeprosił rodziców zmarłej listownie i wpłacił zadośćuczynienie zasądzone przez sąd w sprawie karnej. Powódka wybaczyła mu, bo nie był pijany, nie zrobił tego celowo.

Przed wypadkiem M. B. (2) uczęszczała do Gimnazjum w T.. Była ambitną uczennicą, której zależało na uzyskiwaniu najwyższych ocen. Chętnie poszerzała swoją wiedzę i umiejętności. Była zawsze przygotowana do zajęć, miała wysoką frekwencję i nie sprawiała problemów wychowawczych.

M. była wesoła, żywa, rozgadana i lubiana. Była zaangażowana w życie rodzinne. Wszędzie było jej pełno. Miała kontakt z każdym z rodzeństwa, lubiła spędzać czas z rodziną, najczęściej przebywała u siostry N.. Miała dobre relacje z rodzeństwem, odwiedzała siostry, pomagała w opiece nad dziećmi. Przynajmniej raz w tygodniu chodziła do babci K.. Jako najmłodsza z rodzeństwa funkcjonowała na specjalnych warunkach. Była zabierana przez rodzeństwo na zakupy, na wycieczki. W rodzinie zmarłej wszyscy byli ze sobą bardzo zżyci i każdym miał bardzo dobre relacje ze zmarłą. Po śmierci M. do jej najbliższych dotarła ulotność życia.

Powód M. B. (1) był jedynym bratem zmarłej. Mieszkał z nią wspólnie w domu rodzinnym. Na miejscu wypadku był 10, 15 minut po tym jak do niego doszło. Miał z siostrą bardzo dobre relacje. Pomagał jej w nauce obsługi komputera. Po śmierci M. załamał się. Dopiero w dniu rozprawy wróciły do niego dobre wspomnienia związane z siostrą. Na miejscu wypadku stoi krzyż, do którego czasem chodzi.

Także powódka K. B. miała ze zmarłą bardzo bliskie relacje. Mieszkając w jednym domu spędzała z nią dużo czasu. Wspólnie jeździły na zakupy, a także spędzały czas podczas wakacji. W dniu zdarzenia widziała się z siostrą przed mszą, po której została potrącona. Po wypadku siostry przeszła załamanie nerwowe, objawiające się płaczem, bała się ciemności, miała obawy związane z kierowaniem samochodem. Długo siedziała w domu i nie mogła się do niczego zabrać. Jest jej ciężko, ale stara się jakoś żyć. Bardzo tęskni za M.. Odwiedza ją na cmentarzu, przynajmniej raz w tygodniu mija miejsce zdarzenia, które jest niedaleko przystanku autobusowego. Odczuwa, że po śmierci M. w domu jest pusto, smutno, nie ma takiej atmosfery jak wcześniej oraz to, że rodzice zamknęli się w sobie. Po wypadku nie korzystała ze specjalistycznej pomocy psychologicznej lub lekarskiej. Nie zażywała leków na uspokojenie. Obecnie ma chłopaka, ale stara się być w domu widząc, że z rodzicami jest ciężko. Widuje sprawcę wypadku, ale on jej nie przeprosił.

Nadto Sąd Okręgowy uznał, że zmarłą łączyły bardzo dobre relacje także ze starszą siostrą K. D., która wyprowadziła się z domu rodzinnego w 2012r., ale M. przychodziła do niej poradzić się, pogadać czy poleżeć. Widywały się 1 - 2 razy w miesiącu. M. zajmowała się też dziećmi K. D., przewijała je, karmiła. Siostry pisały do siebie na komunikatorach internetowych.

Na miejscu zdarzenia powódka pojawiła się wraz z mężem i zobaczyła siostrę na ulicy kiedy była reanimowana, jednak bez oznak życia. Było jej ciężko uwierzyć w to co się stało. Odczuwała smutek, żal i złość na sprawcę i cały świat za tą niesprawiedliwość. Po śmierci siostry zmieniła się, często płakała po położeniu dzieci do snu i zaśnieciu męża, rozpamiętywała o zmarłej. Rodzicie i rodzeństwo zmarłej wspierali się nawzajem. Powódkę od myślenia o śmierci siostry odciągały też dzieci, którymi musiała się zająć. Uciekała również w modlitwę, która jej pomagała. Nie korzystała z pomocy psychologicznej, ani lekarskiej.

Podobne relacje łączyły zmarłą z siostrą N. S. (1), która znalazła się na miejscu zdarzenia jako pierwsza z rodziny. Przed wypadkiem M. zajmowała się dziećmi N.. Odwiedzała też tę powódkę po szkole i przychodziła w weekendy. Zdarzało się, że zostawała na noc. W związku z tym, że N. S. (1) mieszka w bliskiej odległości od domu rodzinnego prawie codziennie w nim bywała i także tam miała kontakt ze zmarłą. Również ta powódka nie mogła uwierzyć w to co się stało. Przez dwa dni leżała w łóżku i płakała. Stosowała ziołowe leki na uspokojenie. Czuła się tak, jakby straciła część swojego ciała. Szukała ukojenia w modlitwie i wsparcia w pozostałych członkach rodziny. Wypadek wzmocnił jej czujność i ta powódka od wypadku jeździ ostrożnie samochodem. Raz w tygodniu stara się iść na cmentarz. Sprawca nigdy jej nie przeprosił za to co się stało.

Bliskie relacje rodzinne łączyły zmarłą również z A. P., która pomagała siostrze w odrabianiu lekcji i przy wypracowaniach z j. polskiego. Także ta powódka bardzo tęskni za swoją siostrą, często ją wspomina, jeździ do niej na cmentarz. Przejeżdża też obok miejsca zdarzenia, ponieważ niedaleko buduje dom. Ze swojej działki widzi krzyż upamiętniający to zdarzenie. Obecnie mieszka z rodzicami, młodszą siostrą i bratem. Także i ona pojawiła się na miejscu zdarzenia. Po śmierci siostry nie korzystała z pomocy psychologa, czy terapeuty. Sprawca nie przeprosił tej powódki za to co się stało.

).

Zmarła miała też bardzo bliskie relacje z babcią K. H. (1), którą odwiedzała i z którą spędzała czas na rozmowie, której pomagała w sprzątanii i gotowaniu. Czasami M. zostawała u swojej babci na noc i wtedy spędzały ze sobą więcej czasu. Kiedy była u niej M. było jej weselej.

K. H. (1) odwiedzała dom rodzinny M. przy okazji świąt, uroczystości rodzinnych lub bez jakiegokolwiek okazji.

K. H. (1) urodziła 9-ro dzieci, z których troje zmarło w wieku dziecięcym. Miała 15-tu wnuków i 8-u prawnuków. Jest często odwiedzana przez członków swojej rodziny.

W dniu zdarzenia K. H. (1) widziała się z M. w Kościele, ponieważ był to pierwszy piątek. Wieczorem druga córka przyszła do niej i powiedziała co się stało, a potem została na noc. Lekarz przepisał tej powódce leki na uspokojenie. K. H. (1) po wypadku dużo płakała. Powódka była na pogrzebie wnuczki i odwiedza jej grób. Zdarza się, że przejeżdża obok miejsca zdarzenia. Kiedy widzi znajdujący się tam krzyż bardzo to przeżywa. Ma dużo zdjęć zmarłej, która była jej najmłodszą wnuczką. Babcia nadal odczuwa negatywne emocje związane z wypadkiem.

Sprawca wypadku nie przeprosił powódki po zdarzeniu.

Pismami z dnia 4 marca 2019 r. powodowie wezwali (...) S.A. w W. do zapłaty żądanych kwot tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wyniku śmierci M. B. (2). Powód C. B. zgłosił też żądanie zapłaty odszkodowania w kwocie 20 910 zł. (...) S.A. w W. wskazała jednak, że sprawca wypadku nie posiadał umowy ubezpieczenia OC zawartej z tym ubezpieczycielem w dacie zdarzenia. Sprawa w związku z tym została przekazana do pozwanego i zarejestrowana przez niego w dniu 9 maja 2019 r. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany nie ustalił istnienia polisy

ubezpieczenia OC na pojazd marki V. (...) o nr rej. (...) obowiązującej w dniu zdarzenia, w związku z czym po analizie zgłoszonych roszczeń na podstawie decyzji z 20 maja 2019 r. przyznał na rzecz powodów następujące kwoty tytułem zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c.:

- na rzecz C. B. 60 000 zł,
- na rzecz B. B. (1) 60 000 zł,
- na rzecz K. B. 18 000 zł,
- na rzecz M. B. (1) 18 000 zł,
- na rzecz A. P. 18 000 zł,
- na rzecz N. S. (1) 16 000 zł,
- na rzecz K. D. 16 000 zł,
- na rzecz K. H. (1) 4 000 zł.

Następnie powyższe kwoty zostały pomniejszone przy wypłacie o 60% przyczynienia się poszkodowanej do szkody, stąd na rzecz powodów wypłacono ostatecznie:

- na rzecz C. B. 24 000 zł,
- na rzecz B. B. (1) 24 000 zł,
- na rzecz K. B. 7 200 zł,
- na rzecz M. B. (1) 7 200 zł,
- na rzecz A. P. 7 200 zł,
- na rzecz N. S. (1) 6 400 zł,
- na rzecz K. D. 6 400 zł,
- na rzecz K. H. (1) 1 600 zł (okoliczności bezsporne).

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy odwołując się do art. 98 ust. 1 pkt 3 ppkt a) oraz do odpowiednio stosowanych art. 16 i 17 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.2018.473 t.j. z dnia 2018.03.02) i wskazał, że strona pozwana odpowiada za sprawcę wypadku, który w dniu zdarzenia poruszał się pojazdem, który nie miał zawartej obowiązkowej umowy ubezpieczenia OC.

Oceniając zasadność żądania zadośćuczynienia Sąd Okręgowy odwołał się do przepisu art. 446 § 4 k.c. i wynikających z orzecznictwa zobiektywizowanych kryteriów wpływających na wysokość kwot przyznawanych z tego tytułu i wskazał, że w świetle poczynionych w sprawie ustaleń adekwatną kwotą w stosunku do krzywdy, jakiej doznali rodzice zmarłej C. i B. B. (1) jest kwota 150 000 zł w stosunku do każdego z nich. Po uwzględnieniu przyczynienia 20% i odliczeniu wypłaconych na rzecz rodziców zmarłej w postępowaniu likwidacyjnym kwot po 24.000zł oraz otrzymanych od sprawcy po 10.000 zł Sąd zasądził na rzecz tych powodów po 86.000 zł.

Sąd Okręgowy przyjął, że krzywda związana ze skutkami wypadku dotknęła także pozostałych powodów. Krzywda ta jest nie tylko nadal żywa, ale jest bolesna. Śmierć najmłodszej siostry stanowiła również dla pozostałych powodów traumatyczne doświadczenie i była źródłem wstrząsu psychicznego, którego skutki nadal odczuwają co było widoczne

podczas składania przez powodów zeznań. Krzywda ta jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć siostry nastąpiła nagle i dotknęła nastolatki, która miała przed sobą całe życie. W ocenie Sądu Okręgowego w przypadku rodzeństwa, które w dacie zdarzenia zamieszkiwało z M. B. (2) zasadnym było przyjęcie, że należne im zadośćuczynienie odpowiada kwocie 100 000 zł. Przy uwzględnieniu przyjętego stopnia przyczynienia poszkodowanej w wysokości 20% oraz mając na uwadze to, że powodowie K. B., M. B. (1) i A. P. otrzymali już tytułem zadośćuczynienia kwoty po 7.200 zł w postępowaniu likwidacyjnym Sąd Okręgowy zasądził na ich rzecz kwoty po 72.800 zł .

W odniesieniu do powódek N. S. (1) i K. D., które w dacie zdarzenia nie zamieszkiwały już w domu rodzinnym ze zmarłą, miały założone własne rodziny, posiadały mężów i dzieci, Sąd Okręgowy za odpowiednie uznał zadośćuczynienie w kwotach po 90 000 zł, co przy uwzględnieniu przyjętego stopnia przyczynienia M. w 20% i wypłacenia na ich rzecz kwot po 6.400 zł w postępowaniu likwidacyjnym dało zasądzoną na rzecz tych powódek kwoty po 65 600 zł .

Krzywda zaś babci K. H. (1) wymagała zdaniem Sądu Okręgowego rekompensaty na poziomie 50.000 zł. Wobec przyczynienia 20% i wypłacenia na rzecz tej powódki w postępowaniu likwidacyjnym kwotę 1.600 zł, Sąd zasądził na rzecz tej powódki kwotę 38 400 zł ($50\ 000 \times 20\% = 10\ 000$, $50\ 000 - 10\ 000 - 1\ 600 = 38\ 400$).

Jako podstawę zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda C. B. odszkodowania w kwocie 16 728 zł powołano art. 446§1 k.c..

Uzasadniając rozstrzygnięcie w zakresie ustawowych odsetek za opóźnienie Sąd pierwszej instancji odwołał się do art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.2018.473 t.j. z dnia 2018.03.02) i art. 481 §1 k.c. i stwierdził, że U. (...) jest obowiązany zaspokoić roszczenie, w terminie 30 dni, licząc od dnia otrzymania akt szkody. W jego ocenie pozwany, przy dołożeniu wymaganej od niego należytej staranności, powinien ustalić wszystkie okoliczności przedmiotowej sprawy, a w szczególności wysokość krzywdy powodów i kosztów wykonania grobowca dla zmarłej po 30 dniach od przekazaniu akt szkody . W dacie 8 czerwca 2019 r. pozwany znał zasadę swej odpowiedzialności i dysponował już dowodami zebranymi w sprawie. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwany jest podmiotem utworzonym w celu zapewnienia jak najpełniejszej ochrony osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, w sytuacjach w których nie mogą one dochodzić roszczeń bezpośrednio od sprawcy szkody. Jest to więc wyspecjalizowany, profesjonalny podmiot, dysponujący wszelkimi niezbędnymi środkami, w tym także odpowiednią i specjalistyczną kadrą, osoby w nim zatrudnione z całą pewnością mają pełną świadomość regulacji prawnej i wynikającej z niej obowiązków.

O kosztach procesu wskazanych w punktach III, VI, XII i XV Sąd orzekł na zasadzie art. 102 k.p.c. mając na uwadze zarówno charakter sprawy, jej wynik, aktualną sytuację życiową i majątkową powodów wymienionych w tych punktach, , jak również to, że występując z niniejszą sprawą mogli pozostawać w przekonaniu o słuszności swoich roszczeń względem pozwanego, a które zostały zweryfikowane dopiero przez Sąd.

O kosztach procesu wymienionych w punkcie IX wyroku Sąd mając na uwadze wynika sprawy w tym zakresie orzekł na podstawie art. 100 zd. pierwsze k.p.c. dokonując stosunkowego rozdzielenia tych kosztów. U podstaw tego rozstrzygnięcia leżała okoliczność, iż powodowie K. B., A. P. i M. B. (1) wygrali sprawę w zakresie kwot po 72 800 zł, a więc w około 50%.

Stosownie do wyniku sprawy Sąd nakazał ściągnąć na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 28 837 zł odpowiadającą sumie opłat od pozwów, od kwot zasądzonych na rzecz każdego z powodów, od uiszczenia których powodowie zostali zwolnieni.

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając orzeczenie w punkcie VII co do zasądzonej od U. (...)na rzecz powodów K. B. , A. P. i M. B. (1) kwot po 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019r. do dnia zapłaty,

- w punkcie X. wyroku co do zasądzonej od pozwanego U. (...) na rzecz powódek N. S. (1) i K. D. kwot po 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty

- w punkcie XIII. wyroku co do zasądzonej od pozwanego U. (...) na rzecz powódki K. H. (1) kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty

-w pkt IX, XII., XV. XVI., tj. w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu - w całości.

Strona pozwana zarzuciła:

1) naruszenie przepisu prawa materialnego a to art 446 § 4 k.c. poprzez jego niewłaściwą interpretację i zasądzenie na rzecz powodów: K. B., A. P., M. B. (1), N. S. (1), K. D. i K. H. (1) rażąco wygórowanych kwot zadośćuczynienia po śmierci M. B. (2), nieadekwatnych do wszystkich okoliczności sprawy, w tym do okoliczności, że funkcjonowanie powodów nie uległo trwałej zmianie po śmierci M. B. (2), mając plany na przyszłość, prawidłowo wywiązują się z ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a ich żałoba nie miała powikłanego przebiegu.

2) naruszenie art 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwą interpretację i uznanie, że w niniejszej sprawie wobec powodów: N. S. (1), K. D. i K. H. (1) zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający odstąpienie od obciążania ich kosztami procesu w poniesionymi przez U. (...) i nieobciążenie ich nawet w części kosztami a procesu poniesionymi przez pozwanego (...), w sytuacji, gdy okoliczności niniejszej sprawy nie uzasadniają całkowitego odstąpienia od obciążenia w/w powodów tymi kosztami, a powodowie są w stanie i powinni zwrócić pozwanemu (...)poniesione przez niego koszty procesu, które zostały wywołane ich działaniem, a poniesione przez tego pozwanego dla jego celowej obrony, mając na uwadze w szczególności przebieg niniejszego procesu i okoliczność, że powodowie od samego początku byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, który wyjaśnił im ryzyko skierowania sprawy do Sądu na tak znaczne kwoty, jakich zasądzenia domagali się powodowie i ryzyko przegrania sprawy w znacznej części, stąd mieli oni świadomość możliwości przegrania niniejszej sprawy i konieczność poniesienia kosztów z tym związanych.

Pozwany (...) nie zakwestionował stopnia przyczynienia się M. B. (2) do szkody jak też kwot należnych rodzicom natomiast zarzucił, że kwoty wyjściowe ustalone na poziomie 100.000zł jako zadośćuczynienie dla rodzeństwa mieszkającego wspólnie z M. B. (2) i 90.000 zł dla rodzeństwa mieszkającego oddzielnie. Są rażąco wygórowane w sytuacji gdy na rzecz rodzeństwa w podobnych sprawach zasadzane są kwoty 20.000-30.000zł.

Strona pozwana wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa co do zasądzonych w punkcie VII. wyroku od U. (...)na rzecz powodów K. B., A. P. i M. B. (1) kwot po 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty, oddalenie powództwa co do zasądzonych w punkcie X. wyroku od pozwanego (...) na rzecz powódek N. S. (1) i K. D. kwot po 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty oraz oddalenie powództwa co do zasądzonej w punkcie XIII. wyroku od U. (...) na rzecz powódki K. H. (1) kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty, jak też zmianę wyroku w zakresie kosztów procesu poprzez stosunkowe ich rozdzielenie i zasądzenie na jej rzecz od powodów kosztów procesu proporcjonalnie do wyniku sprawy jak też odpowiednią zmianę także kosztów należnych od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa.

U. (...)wniósł także zażalenie na postanowienie o kosztach sądowych zaskarżając postanowienie zawarte w punktach II, VI, XII i XV zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający odstąpienie od obciążenia powodów kosztami procesu. Strona pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części. I zasądzenie na rzecz strony pozwanej od C. B. kwoty 990,68 zł, od B. B. (1) kwoty 1385,15 zł od N. S. (1) i K. D. kwot po 310,34zł a od K. H. (1) kwoty 1773,63 z. U. (...) wniósł także o zasądzenie na jego rzecz od powodów kosztów postępowania zażaleniowego.

Zażalenie to w zakresie dotyczącym kosztów należnych od N. S. (1) i K. D. oraz K. H. (1) zostało cofnięte w piśmie procesowym z dnia 3 marca 2022r.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i o oddalenie zażalenia podnosząc cierpienia związane z przerwaniem silnej więzi emocjonalnej łączącej każdego z powodów w z M. B. (2), oraz konieczność indywidualizacji krzywdy.

Zakwestionowali także stanowisko pozwanego o naruszeniu art. 102 k.p.c.

Wnieśli o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Strona pozwana nie kwestionuje stosunku bliskości łączącej wszystkich powodów ze zmarłą. Z ustaleń dokonanych w tej sprawie wynika, że przerwanie w sposób nagły więzi łączących osoby bliskiej a skutek przedwczesnej śmierci łączyło się z bólem i cierpieniem przeżytym także przez rodzeństwo i babcię. Jakkolwiek stopień nasilenia negatywnych przeżyć uległ osłabieniu z upływem czasu, to jednak tragiczne zdarzenie odcisnęło ślad na życiu całej rodziny.

Nie jest zasadny zarzut strony pozwanej, że zadośćuczynienie powinno być zasądzone na niższym poziomie niż przyjęty przez Sąd pierwszej instancji. Kompensacyjny charakter roszczenia wymaga by wysokość zadośćuczynienia nie była tylko symboliczna. Musi ona przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość zadośćuczynienia odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia (vide Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I PK 275/10 LEX nr 1164114).

Na skutek wypadku M. B. (2) doszło do odwrócenia naturalnego porządku zmian pokoleniowych. Słusznie Sąd pierwszej instancji podkreślał wpływ tego zdarzenia na życie powodów. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku jasno wskazuje jakimi kryteriami kierował się Sąd Okręgowy przy ustaleniu wysokości odpowiedniej kwoty i uwzględnił wszystkie okoliczności zdarzenia. Z uzasadnienia bowiem wynika, że Sąd I instancji uwzględniał rodzaj i intensywność więzi łączącej zarówno rodziców ze zmarłą córką a także związek zmarłe z rodzeństwem oraz babci z wnuczką. Sąd pierwszej instancji brał także pod uwagę, dramatyzm przeżyć wynikający z faktu, że do zdarzenia doszło nagle i okoliczność, że śmierć dotyczyła młodej osoby. Sąd pierwszej instancji brał pod uwagę intensywność bólu i cierpienia i uwzględniał szok i traumę jakie zdarzenie wywołało zarówno u rodziców jak i u pozostałych powodów. Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje także, że Sąd Okręgowy nie pominął kryteriów różnicujących ten przypadek, w tym wynikających ze stopnia pokrewieństwa relacji ze zmarłą uwarunkowanych miejscem zamieszkania wspólnie ze zmarłą czy też osobno. Uwzględniono także specyfikę negatywnych przeżyć poszczególnych powodów.

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia uwzględniało więc kryterium konstrukcji psychicznej tj uwzględniało wpływ przeżywania bólu na trwałość rodziny i sytuację pozostałego rodzeństwa. Wbrew zarzutom środka odwoławczego Sąd pierwszej instancji uwzględnił także, że cierpienia po stracie członka rodziny zostały złagodzone wzajemnym wsparciem dużej rodziny. Okoliczność, że powodowie w rodzinie nie czują się samotni nie może mieć decydującego wpływu na wysokość zadośćuczynienia. Cierpienie po stracie osoby bliskiej było udziałem powodów. Pomimo upływu czasu, żal i negatywne emocje nadal u powodów nie zniknęły. Jakkolwiek upływ czasu w typowym przebiegu niewątpliwie ma znaczenie dla faz żałoby, to jednak należy podkreślić, że fakt przeżycia cierpienia nie uchyla obowiązku zadośćuczynienia jeżeli krzywda wynikająca ze zdarzenia nie została wcześniej odpowiednio zrekompensowana. Nie trzeba w tym zakresie nawet wiadomości specjalnych by stwierdzić, że ból po stracie najbliższego a przede wszystkim młodej dziewczynki może długo się utrzymywać.

Słusznie natomiast skarżący wskazywał na konieczność odniesienia się także do kwot zasądzonych w innych podobnych sprawach w których śmierć rodzeństwa łączyła się z cierpieniem takich najbliższych osób. Jakkolwiek subiektywny charakter krzywdy powoduje, że przydatność kierowania się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia sumami zasądzonymi z tego tytułu w innych sprawach jest ograniczona, niemniej nie jest ona zupełnie pozbawiona

znaczenia, albowiem pozwala ocenić, czy na tle tych innych przypadków żądane zadośćuczynienie nie jest nadmiernie wygórowane lub zaniżone (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2009 r., III CSK 62/09, z dnia 5 czerwca 2014 r. I PK 304/13 oraz z dnia 14 października 2021 r. V CSKP 95/21).

Sąd Apelacyjny zwraca jednak uwagę, że dla małżonka lub rodziców zasądzone były kwoty ok 100.000-150.000 (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 maja 2023 r. I ACa 1070/21, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2019 r. II CSK 1/18 i z dnia 14 października 2021 r. V CSKP 95/21). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r. I CSKP 151/21 wskazywał, że w stosunkach rodzinnych więzi między rodzeństwem zwykle ustępują tym, jakie łączą dzieci i rodziców, a zatem zadośćuczynienie należne rodzeństwu nie może być określone na takim samym poziomie. Nie można jednak podzielić wyrażonego w apelacji poglądu, że aktualnie zasądzone są na rzecz rodzeństwa kwoty 20.000 zł- 30.000 zł. Orzecznictwo raczej wskazywało na adekwatność kwot zasądzanych na rzecz rodzeństwa na poziomie 60.000 zł- 76.000 zł (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2022 r. II CSKP 76/22 z dnia 22 lutego 2023 r. II CSKP 735/22 i z dnia 12 stycznia 2023 r. II CSKP 805/22. Kwoty na poziomie ok. 50000 zł były zaś uznawane za odpowiednie dla dalszych wstępnych.

W powyższym kontekście ustalone przez Sąd Okręgowy jako wyjściowe zadośćuczynienie jawi się jako nieco zawyżone ale nie w stopniu rażącym. Należy zaś podkreślić, że Sąd drugiej instancji, jako Sąd meriti, władny jest zmienić wysokość zadośćuczynienia, jeżeli przyznane jest rażąco nieodpowiednie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 r. I CK 219/04 i z dnia 28 lipca 2023 r. I CSK 3829/22), co w sprawie nie zachodzi. Wzmacnia tę ocenę fakt, że kwoty ustalone przez Sąd Okręgowy miały charakter wyjściowy i stanowiły jedynie podstawę do miarkowania albowiem Sąd Okręgowy obniżył kwoty zasądzone z uwzględnieniem przyczynienia. Ostatecznie więc zasądzono na rzecz rodzeństwa kwoty odpowiednio po 72.800 zł i po 65.600 zł oraz na rzecz babci 38.400 zł. Ostateczne więc zasądzone kwoty są nie tylko pochodną oceny rekompensaty krzywdy lecz także odpowiedniego uznaniowego zmniejszenia stopnia odpowiedzialności sprawcy, za którego odpowiada strona pozwana. Ostateczny więc wynik zastosowania art. 446§4 k.c. w zw. z art. 362 k.c. w świetle ustalonych okoliczności nie może zostać uznany za rażąco nieodpowiedni. Zasądzone kwoty nie mogą więc zostać uznane przez Sąd Apelacyjny za zawyżone w sposób rażący, przy uwzględnieniu, że to ruch pojazdu mechanicznego był główną siłą sprawczą śmiertelnego skutku wypadku, a ponadto przy uwzględnieniu także procesów inflacyjnych, które dewaluują porównanie do kwot wcześniej zasądzanych w podobnych sprawach, szczególnie w ich dolnym przedziale.

Apelacja nie jest również zasadna w części w jakiej kwestionuje odnoszące się do powodów K. B., A. P., M. B. (1) wzajemne zniesienie kosztów procesu. Wskazani powodowie są wygrywającymi w ponad połowie a nie zachodzą pomiędzy tymi powodami a stroną pozwaną istotne różnice zakresie obciążeń ponoszonych na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym. Każda ze stron poniosła bowiem koszty związane z udziałem w sprawie profesjonalnego pełnomocnika. Ponadto obciążeniu tych powodów częścią kosztów poniesionych przez pozwanego sprzeciwiała się okoliczność, że przyznanie powodom kwot zależało od uznania Sądu. Nie doszło więc do naruszenia art. 100 k.p.c.

Nie można również podzielić zawartego w apelacji zarzutu naruszenia art. 102 k.p.c. Niewątpliwie powodowie N. S. (1), K. D. i K. H. (1) byli przegrywającymi w większym stopniu. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje też, że trudna sytuacja majątkowa nie jest sama w sobie podstawą do odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Trzeba jednak podkreślić, że rozstrzygnięcie o zasadach ponoszenia kosztów procesu należy do dyskrecyjnej władzy sądu. Wynika ona ze swobodnego uznania, kształtowanego własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważone przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r. I CZ 23/12). Powodowie przekonani o swojej krzywdzie dochodzili zadośćuczynienia, które w ich subiektywnym przekonaniu było odpowiednie. Brak jest więc podstaw do uznania, że w tej sprawie Sąd Okręgowy naruszył w ten sposób zasady orzekania o kosztach.

Niezasadnie też strona pozwana kwestionuje obciążenie jej kosztami sądowymi określonymi w punkcie XVI wyroku. Rozstrzygnięcie w tym względzie odnoszące się do obciążenia pożywnego kosztami, których powodowie nie mieli obowiązku uiścić powodowie proporcjonalnie do zasądzonych na ich rzecz sum miało oparcie w treści art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98§1 k.p.c. Zastosowanie zaś w odniesieniu do powodów art. 113 ust. 4 u.k.s.c. i obciążenie

Skarbu Państwa kosztami których nie miał obowiązku uiścić U. (...) mieściło się w ramach dyskrejonalnej władzy Sądu. Zarzuty więc tak apelacji jak i zażalenia w tej części nie są zasadne.

Niezasadne było także zażalenie strony pozwanej dotyczące kosztów procesu związanych z powództwem C. B. i B. B. (1) (w odniesieniu do tych powodów apelacja nie została wniesiona). Powyższa argumentacja dotycząca prawidłowości zastosowania art. 102 k.p.c. jest także aktualna w odniesieniu do tych powodów i nie może prowadzić do zmiany orzeczenia zawartego w punktach III i VI wyroku. Nawet jednak przy przyjęciu, że koszty procesu pomiędzy rodzicami zmarłej a pozwanym powinny być rozstrzygnięte w oparciu o art. 100 k.p.c., to należy podkreślić, że przepis ten nie wymaga arytmetycznie dokładnego rozdzielania kosztów procesu według stosunku części uwzględnionej do oddalonej, ale stawia słuszość jako zasadnicze kryterium rozłożenia kosztów (por. Ereciński Tadeusz (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 100 k.p.c.. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze. Artykuły 1-124, wyd. VI Opublikowano: WKP 2023). Biorąc więc pod uwagę charakter sprawy dotyczącej subiektywnych odczuć i przeżyć psychicznych, fizycznych i moralnych, w której precyzyjne wyliczenie krzywdy nie jest możliwe, to nawet zastosowanie art. 100 k.p.c. nie mogło prowadzić do zasądzenia kwot wskazanych w punkcie 1) tiret pierwszy i drugi wniosków zażalenia (k.63v.), lecz co najwyżej do wzajemnego zniesienia kosztów. Wszak jak wyżej wskazano nie istniały znaczące różnice w poniesieniu kosztów przez obie strony.

Z tych przyczyn apelację oraz zażalenie dotyczące rozstrzygnięcia o kosztach procesu z powództwa B. B. (1) i C. B. oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 374 k.p.c. oraz w zw. z art. 397§3 k.p.c. Orzeczenie zapadło w składzie jednoosobowym. Wprawdzie wątpliwości co do wykładni przepisów dotyczących składu sądu na gruncie przepisów Covidowych wywołały zarządzenie Prezesa z dnia 31 sierpnia 202r. o rozpoznaniu sprawy w składzie trzyosobowym, jednakże z uwagi na treść art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw Dz.U.2023.1860 dalsze jej prowadzenie przejął sędzia wyznaczony jako sprawozdawca i rozstrzygnął ją zgodnie z art. 367⁽¹⁾§1 k.p.c. Prezes tut. Sądu nie zastosował art. 367⁽¹⁾§3 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 oraz 98§1¹k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. oraz przy zastosowaniu §2 pkt 5 i §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2023.1964 t.j.). Wniosek C. B. i B. B. (1) o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego nie był zasadny przy uwzględnieniu formalnego współuczestnictwa powodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2014 r. V CZ 51/14) i przy uwzględnieniu, że wnioski apelacji nie dotyczyły rozstrzygnięć dotyczących tych powodów.

Postępowanie zażaleniowe w zakresie w jakim wniesiono je od punktów IX, XII, XV umorzono na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. i art. 397§3 k.p.c.. Wprawdzie pozwany cofnął zażalenie w sposób wyraźny jedynie w odniesieniu do punktów XI i XV, niemniej zarówno treść pism z dnia 8 marca 2022r. oraz z dnia 28 czerwca 2022r. jak i podtrzymanie zażalenia w odniesieniu jedynie do zaskarżonych punktów III i VI wskazują, że cofnięcie zażalenia jest związane z wniesieniem środka odwoławczego co do istoty sprawy, co czyniłoby następczo niedopuszczalnym zażalenie w części rozstrzygającej o kosztach procesu pomiędzy pozwanym a powodami A. P., K. B., M. B. (1), N. S. (1), K. D. i K. H. (1), których dotyczyła apelacja. Zażalenie jest bowiem dopuszczalne, jeżeli strona nie skarży orzeczenia co do istoty sprawy.

O kosztach postępowania zażaleniowego w odniesieniu do C. B. i B. B. (1) orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 oraz 98§1¹k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. i art. 397§3 k.p.c. oraz przy zastosowaniu §2 pkt 2 i §10 ust.2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2023.1964 t.j.).

Odpowiedź na zażalenie złożono już po modyfikacji z dnia 8 marca 2022r., stąd w odniesieniu do części cofniętej nie było celowe ponoszenie jakichkolwiek kosztów, a w konsekwencji nie było podstaw do uwzględnienia wniosku A. P.,

K. B., M. B. (1), N. S. (1), K. D. i K. H. (1) o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, Wymienieni winni się bowiem odnieść do kwestii kosztów procesu w odpowiedzi na apelację.